

Bijlage 2. De instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten van de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone ‘BE 2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde’

I. Instandhoudingsdoelstellingen

Legende	
Symbool	Omschrijving
↑	Het doel is een stijging van oppervlakte of populatiegrootte of een verbetering van de kwaliteit.
=	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit.

Soorten

In de onderstaande tabel worden de doelen aangegeven voor de Europees te beschermen soorten in de SBZ-V ‘Schorren en polders van de Benedenschelde. De actuele aantallen broedparen komen overeen met de monitoringsresultaten van het INBO over de periode 2003-2011.

Deze doelen komen overeen met de IHD zoals door Van Hove et al. (2004) zijn opgemaakt voor dit SBZ-V, vervuld met een aantal IHD voor soorten die meeliften met de maatregelen van het MMHA en zijn goedgekeurd binnen de G-IHD. Op het terrein vereisen deze meeliftende soorten geen bijkomende oppervlakte aan leefgebieden of bijkomende habitatkwaliteitseisen. De acties voorzien in het MMHA (fase I) volstaan ook voor de oppervlakte- en kwaliteitseisen van deze meeliftende soorten. De meeliftende soorten zijn met name de roerdomp, het porseleinhoen, de ijsvogel en de lepelaar (broedvogels) en slobbeend, waterrietzanger, wintertaling, smient, kolgans, blauwe kiekendief, kokmeeuw, lepelaar en bergeend (overwinteraars en doortrekkers).

De maatregelen die in het Strategisch plan van de Antwerpse Haven zijn geformuleerd behelzen de aanleg van een robuust natuurkerngebied met een optimale mix van verschillende types leefgebied voor vogels. Door Indeherberg et al. (2004) werden verschillende inrichtingsscenario's opgesteld. Die werden in de Achtergrondnota Natuur (ANB, 2006) getoetst t.o.v. (a) doelstellingen van het SBZ-V met zowel Europese als regionaal belangrijke soorten, (b) doelstellingen van het SBZ-H en (c) regionaal belangrijke natuurwaarden en beleidsmatige aandachtspunten met hoofd- of nevenfunctie natuur. De toetsing aan de doelstellingen van het SBZ-V gebeurde voor de aantallen broedvogels, de aantallen niet-broedvogels en voor het aspect verstoringsgevoeligheid van de ruimtelijke constellaties.

In het kader van de plan-MER zijn de mogelijke natuurscenario's gecombineerd met verschillende socio-economische ontwikkelingsvarianten. Zo werd gekomen tot het MMHA als optimaal scenario. Het pakket aan inrichtingsmaatregelen van het MMHA is dus de beste combinatie om binnen de gegeven socio-economische en ruimtelijk-juridische context met de minste oppervlakte-inname tot de vooropgestelde natuurdoelen te komen. In de praktijk wordt er binnen de SBZ-V van 7085 ha een natuurkerngebied voor broedvogels en overwinteraars behouden of aangelegd van 888 ha slik en schor (begrasd schor en rietschor), 366 ha plas en oever, 145 ha riet en water en 183 ha grasland. Natuur is binnen dit robuust gebied de hoofdfunctie. Als realisatie van de instandhoudingsdoelen volstaat naast de toepassing van de natuurregeling, en de afspraken in kader van de permanente Ecologische Infrastructuur, de aanleg van de oppervlakte aan en kwaliteit van de vogelleefgebieden zoals die voorzien is in het MMHA (plan-MER Antwerpse Haven) en de overeenkomsten ter realisatie ervan zoals beslist in de BVR van 27/04/2012 (VR 2012 2704 DOC.0380) over het ‘Flankerend beleid GRUP ‘Afbakening Zeehavengebied Antwerpen’:

overeenkomsten voor verwerving, inrichting, beheer en monitoring en goedkeuring Sociaal Begeleidingsplan' met de bijlagen (1) 'Overeenkomst inzake de afspraken voor de realisatie en het beheer van de natuurkerngebieden van het MMHA van het strategisch plan voor de haven van Antwerpen – overeenkomst niet-estuariene natuurkerngebieden MMHA (LSO)', door alle financierende partijen getekend op 26/03/2014', en (2) 'Overeenkomst inzake de afspraken voor de realisatie en het beheer van de estuariene natuurkerngebieden van het MMHA van het strategisch plan voor de haven van Antwerpen', door alle financierende partijen getekend op 26/03/2014'.

Soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Broedvogels:				
Bruine kiekendief	↑	<p><u>Actueel:</u> 9-26 broedparen</p> <p><u>Doel:</u> 30-35 broedparen, waarvan minstens 12 overlap met IHD-Z</p> <p>Dit vereist een oppervlakte broedgebied onder de vorm van rietvelden en moerassen van 155 – 350 ha en een oppervlakte kwaliteitsvol foerageergebied van 3.000 – 7.000 ha. Door het principe van zuinig ruimtegebruik en de keuze voor een optimale mozaïek van foerageergebied en broedgebied, volstaat een oppervlakte kwaliteitsvol foerageergebied van minimaal 3.000 – 3.500 ha. Tot het foerageergebied wordt, conform de LSVI-criteria, gerekend: de natuurkernstructuur (ca. 1.300 ha), de Ecologische Infrastructuur zoals Steenlandpolder, Haasop, Spaans Fort (ca. 300 ha), Groot Saeftinge met de Hedwigepolder en het landbouwgebied binnen SBZ (basisnatuurkwaliteit).</p> <p>SBZ-V LSO 28 tot 33 broedparen waarvan 3 in Groot Rietveld;</p> <p>SBZ-V Groot Buitenschoor en Galgenschoor: 2 broedparen in Galgenschoor. Dit vereist een mozaïek van foerageer- en broedgebied van 323 ha slik en schor.</p> <p><u>Motivering:</u> SBZ-V BE2301336 is essentieel</p>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied onder meer door de instandhouding van voldoende kwalitatieve open ruimte (bij voorkeur braakliggend of extensief beheerd terrein) rond de broedgebieden als foerageergebied.</p> <p>Broedgebied: uitgestrekte rietvelden en moerassen met dichte vegetatie en weinig bomen.</p> <p>voldoende kwalitatieve open ruimte waaronder, vochtige graslanden en cultuurland met groot voedselaanbod Het optimale fourageergebied voorziet in een groot voedselaanbod aan vogels en kleine zoogdieren. De verschillende types natuurkerngebied van het MMHA zijn geschikt. De open gedeelten van de ecologische infrastructuur in Zeehavengebied, alsook bepaalde landbouwteelten kunnen geschikt fourageergebied zijn. Lijnvormige en niet-opgaande kleine landschapselementen kunnen tevens functioneren als fourageergebied.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Door de realisatie van de habitatdoelen zal de habitatkwaliteit en –kwantiteit voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Blauwborst	↑	<p><u>Actueel:</u> 150-250 broedparen</p> <p><u>Doel:</u> 339-390 broedparen, waarvan minstens 122 overlap met IHD-Z</p> <p>SBZ-V LSO: 307-358 broedparen</p> <p>SBZ-V Groot Buitenschoor en Galgenschoor: 27 in Galgenschoor.</p> <p>SBZ-V Ettenhoofse polder: 5 broedparen</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Een goede kwaliteit van het leefgebied onder de vorm van moerasgebieden, schorren en natte ruigten met minimale aanwezigheid van opgaand hout.</p> <p>In de Ettenhovense polder volstaat het behoud van de huidige oppervlakte en kwaliteit van de kleine landschapselementen (rietkanten, solitaire wilgen) en zijn geen bijkomende maatregelen door de landbouw noodzakelijk.</p> <p><u>Motivering:</u></p>

Soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
IJsvogel	=	<p><u>Motivering:</u> SBZ-V BE2301336 is zeer belangrijk.</p> <p><u>Actueel:</u> 0-7 broedparen</p> <p><u>Doel:</u> 2-7 broedparen</p> <p>SBZ-V LSO: Behoud van de bestaande populatie: 2-7 broedparen.</p> <p><u>Motivering:</u> SBZ-V BE2301336 is belangrijk voor de soort. De oppervlakte aan vogelleefgebieden die voorzien wordt in het MMHA Fase I volstaan voor de realisatie van dit doel.</p>	↑	<p>De kwaliteitsdoelstellingen zijn nodig voor het behalen van een goede lokale staat van instandhouding.</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied bestaande uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - natuurlijke oevers met plaatselijk steile bij voorkeur zandige wanden - voldoende helder water - groot aanbod aan kleine vissen - geschikte foerageergebieden met visrijke waterhabitats - minimalisatie van verstoring. <p><u>Motivering:</u> De bovenvermelde kwaliteitseisen zijn nodig voor het bereiken van een goede lokale staat van instandhouding. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Roerdomp	↑	<p><u>Actueel:</u> 0-3 broedparen</p> <p><u>Doel:</u> 3-4 broedparen</p> <p>Dit komt overeen met een oppervlakte leefgebied van 90 – 200 ha onder de vorm van samenhangend rietveld en open water. In de praktijk vereist dit naast de bestaande oppervlakte geschikt gebied binnen Groot Rietveld (ca 60 ha) dus nog 30 – 140 ha nieuw aan te leggen leefgebied. Daarvan is al een deel gerealiseerd door de aanleg van het compensatiegebied Rietveld Kallo (51 ha) en zal een tweede deel ontstaan doordat binnen het plas en oevergebied Prosperpolder-Zuid Fase I (30 ha) ook oeverzones met riet zullen ontwikkelen.</p> <p>SBZ-V LSO: 3-4 broedparen, waarvan 1-2 overlap met IHD-Z</p> <p><u>Motivering:</u> SBZ-V BE2301336 is essentieel voor de soort. De oppervlakte aan vogelleefgebieden die voorzien wordt in het MMHA volstaan voor de realisatie van dit doel</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Streven naar een goede habitatkwaliteit.</p> <p>Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - geschikt leefgebied, bestaande uit nat rietland, moerasvegetaties (>50%) en open water (>30%) - helder water met goede waterkwaliteit en een hoog voedselaanbod (jonge vis, ongewervelden, amfibieën) - voldoende geschikte randzones (waterriet/ondiep water/oeverplantenvegetaties) - voldoende rust en waar mogelijk het creëren van predatievrije broedgelegenheden tijdens broedperiode - gevarieerde leeftijdsstructuur van de rietvegetaties: per broedkoppel is er nood aan min. 0,5 tot 2 ha overjarig riet of lisdodde met voldoende dikke kniklaag (opstapeling van oude stengels) - aanwezigheid van verlandingsvegetaties (niet enkel riet/lisdodde, maar ook ondergedoken en drijvende

Soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Lepelaar	↑	<p><u>Actueel:</u> 1-32 broedparen (gemiddeld 20 sinds 2007)</p> <p><u>Doel:</u> 40 broedparen. Dit doel overlapt met dit van IHD-Z.</p> <p><u>Motivering:</u> Het SBZ is essentieel voor deze soort. De huidige lepelaarkolonie in de Verrebroekse Plassen bevindt zich in een tijdelijk compensatiegebied dat op termijn zal verdwijnen door havenuitbreiding. Nieuwe potentiële broedplaatsen worden ingericht in Prosperpolder-zuid en andere natuurkerngebieden binnen SBZ-V BE2301336. Bovendien kunnen via gerichte ingrepen binnen de extra oppervlakte leefgebied voor roerdomp en porseleinhoen in de gebieden van het Sigmaplan buiten dit SBZ-V potentiële broedplaatsen voor deze soort worden ingericht. Potentieel foerageergebied zal daar voldoende aanwezig zijn door de uitbreiding van habitattype 1130 en van de leefgebieden voor roerdomp en porseleinhoen. De oppervlakte aan vogelleefgebieden die voorzien wordt in het MMHA Fase I volstaan voor de realisatie van dit doel.</p>	↑	<p>watervegetaties)</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>De bovenvermelde kwaliteitseisen zijn nodig voor het bereiken van een goede lokale staat van instandhouding. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p> <p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied door inrichting van potentieel broed- en foerageerhabitat.</p> <p>Uitgestrekte moerasgebieden met grote oppervlakten ondiep, helder water zonder veel begroeiing.</p> <p>Broedgebied met rietvelden, moerasbos en (broed)eilanden (met takkenbossen) waar ze veilig zijn voor predatoren.</p> <p><u>Motivering:</u> De realisatie van de habitatdoelen (IHD-Z) en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied zijn nodig voor het bereiken van een goede LSVI. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Porseleinhoen	↑	<p><u>Actueel:</u> 0-4 broedparen</p> <p><u>Doel:</u> 1-2 broedparen in SBZ-V LSO. Dat betekent 30-60 ha leefgebied en dat is voorzien in het MMHA Fase I. Dit doel overlapt met dit van IHD-Z. <u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort. De oppervlakte aan vogelleefgebieden die voorzien wordt in het MMHA volstaan voor de realisatie van dit doel.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Streven naar een goede habitatkwaliteit door inrichting van voldoende grote moerasgebieden (> 30 ha).</p> <p>Het leefgebied bestaat uit een mozaïek van open water met oeverzones (RBB_ae), zeggemoerassen (RBB_mc) en natte mesofiele graslanden (RBB_hc, RBB_hu) en ruigten (RBB_hf) en de randen van rietmoerassen (RBB_mr).</p>

Soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
				<i>Motivering:</i> De bovenvermelde kwaliteitseisen zijn nodig voor het bereiken van een goede lokale staat van instandhouding. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.
Kluut	↑	<p><i>Actueel:</i> 145-237 broedparen</p> <p><i>Doel:</i> 366-483 broedparen waarvan 450 overlap met IHD-Z</p> <p>SBZ-V LSO: Uitbreiden van de huidige populatie tot een goede staat met 366-483 broedkoppels waarvan 16-33 in Ketenisseschor. Dit vereist de uitbreiding van het leefgebied met 366-483 ha, wat voor 350-450 ha samenvalt met de oppervlaktedoelstellingen voor extra slikken en schorren van de IHD-Z.</p> <p><i>Motivering:</i> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort. Het besliste geactualiseerde Sigmaphan en het Strategisch Plan van de Haven van Antwerpen voorzien in de ontwikkeling van potentieel leefgebied.</p>	↑	<p><i>Doel:</i> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied door inrichting van potentieel broed- en foerageergebieden.</p> <p>Broedgebied onder de vorm van zandig kaal terrein (geen of korte begroeiing) of grasland, onbereikbaar voor grondpredatoren.</p> <p>Foerageergebied: ondiep open water, slikken en slikranden langs open water.</p> <p><i>Motivatie:</i> Door de realisatie van de habitatdoelen (IHD-Z) en de oppervlakte leefgebied voor deze soort zal voldoende foerageer- en broedgebied ontstaan. Specifieke inrichtingsmaatregelen (broedeilanden) in estuariene natuurontwikkelingsgebieden bieden geschikte nestgelegenheid. De nieuwe estuariene gebieden en de omliggende graslandcomplexen vormen uitgestrekte foerageergebieden. De bovenvermelde kwaliteitseisen zijn nodig voor het bereiken van een goede lokale staat van instandhouding.</p>
Visdief	↑	<p><i>Actueel:</i> 20-300 broedparen</p> <p><i>Doel:</i> 208 broedkoppels in SBZ-V LSO. De oppervlakte aan vogelleefgebieden die voorzien wordt in het MMHA volstaan voor de realisatie van dit doel.</p> <p><i>Motivering:</i> het SBZ V BE2301336 is zeer belangrijk voor deze soort</p>	↑	<p><i>Doel:</i> creëren van nieuwe, potentiële foerageer- en broedgebieden, onder andere onder de vorm van broedeilanden en nestvloten.</p> <p>Foerageergebied open, visrijk water.</p> <p><i>Motivering:</i> Door de realisatie van de habitatdoelen (IHD-Z) en de oppervlakte leefgebied voor kluut, zal de habitatkwaliteit en -kwantiteit voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>

Soort	Populatiedoelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Strandplevier	↑	<p><u>Actueel:</u> 1-18 broedkoppels</p> <p><u>Doel:</u> 30-40 broedkoppels in SBZ-V LSO.</p> <p><u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Streven naar een goede habitatkwaliteit door inrichting van potentieel broed- en foerageerhabitat.</p> <p>Zandige pioniersvegetaties, zandplaten (schorren) bij brak water als broedgebied.</p> <p>Slikken als foerageergebied.</p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de habitatkwaliteit en –kwantiteit voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Zwartkopmeeuw	↑	<p><u>Actueel:</u> 7-1103 broedkoppels (De grote vork is eigen aan ecologie van soort omwille groot areaal broedgebied).</p> <p><u>Doel:</u> 30-40 broedkoppels in SBZ-V LSO Dit vereist geen oppervlakte extra leefgebied. Met de realisatie van de doelen voor 'slikken en schorren' van de IHD-Z wordt ook voldaan aan de oppervlakte-eisen voor Zwartkopmeeuw.</p> <p><u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Streven naar een goede habitatkwaliteit door inrichting van goed broedhabitat</p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Steltkluit	↑	<p><u>Actueel:</u> 0-5 broedkoppels</p> <p><u>Doel:</u> SBZ-V LSO: 4 broedkoppels. Dit vereist geen oppervlakte extra leefgebied. Met de realisatie van de doelen voor 'slikken en schorren' van de IHD-Z wordt ook voldaan aan de oppervlakte-eisen voor Steltkluit.</p> <p><u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied door het creëren van nieuwe, potentiële broedgebieden en geschikt beheer binnen het netwerk van natuurkerngebieden, met voldoende aaneengesloten permanent grasland.</p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>

Soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Doortrekkende en overwinterende watervogels:				
Wintertaling	↑	<p><u>Actueel:</u> Seizoensgemiddelden (1998/1999-2006/2007): 491-1077 Wintermaxima (1998/1999-2006/2007): 619-1498</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van het huidige populatieniveau berekend als seizoensgemiddelde over periode 1998/1999 tot 2006/2007.</p> <p><u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort.</p> <p>Dit vereist geen oppervlakte extra leefgebied. Met de realisatie van de doelen voor 'slikken en schorren' van de IHD-Z wordt ook voldaan aan de oppervlakte-eisen voor Wintertaling.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>-door het creëren van nieuwe, potentiële overwinteringsgebieden en de beperking van (menselijke) verstoring binnen het netwerk van natuurkerngebieden.</p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Bergeend	↑	<p><u>Actueel:</u> Seizoensgemiddelden (1992/1993-2006/2007):282-747 Wintermaxima (1992/1993-2006/2007):623-1632</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van het huidig populatieniveau berekend als seizoensgemiddelde over periode 1992/93 tot 2006/07.</p> <p>Dit vereist geen oppervlakte extra leefgebied. Met de realisatie van de doelen voor Kluut, Bruine kiekendief, Blauwborst, overwinterende watervogels en 'slikken en schorren' van de IHD-Z wordt ook voldaan aan de oppervlakte-eisen voor Bergeend.</p> <p><u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is zeer belangrijk voor deze soort</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>- door het creëren van nieuwe, potentiële overwinteringsgebieden binnen het netwerk van natuurkerngebieden, met voldoende rust.</p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Kleine zwaan	↑	<p><u>Actueel:</u> Seizoensgemiddelden (2003/04 – 2007/08): 0-6 Seizoensmaxima (1986/87 - 1999/00): 0-32</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van het huidig populatieniveau berekend als</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>- door creëren van nieuwe, potentiële overwinteringsgebieden binnen het netwerk van natuurkerngebieden, met voldoende goede waterkwaliteit in ondiepe wateren met veel</p>

Soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
		<p>seizoensgemiddelde over periode 2003/04 – 2007/08,</p> <p><i>Motivering:</i> het SBZ V BE2301336 is belangrijk voor deze soort</p> <p>De inrichting van het SBZ-V zoals voorzien in het Strategisch plan van de Antwerpse Haven en de IHD-Z biedt voor deze soort het gewenste overwinteringsgebied.</p>		<p>ondergedoken waterplanten en beperken van menselijke verstoring op foerageer- en slaapplekken</p> <p><i>Motivering:</i> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Lepelaar	↑	<p><i>Actueel:</i> 28-106</p> <p><i>Doel:</i> Behoud van het huidig populatieniveau berekend over periode 2008-2012. Zodat dit samen met andere pleistergebieden in Vlaanderen de 1% van de volledige populatie kan herbergen. Dit vereist geen extra oppervlakte leefgebied. Met de realisatie van de doelen voor Kluut, Bruine kiekendief, Blauwborst, overwinterende watervogels en 'slikken en schorren' van de IHD-Z wordt ook voldaan aan de oppervlakte-eisen voor Lepelaar.</p> <p><i>Motivering:</i> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort.</p>	↑	<p><i>Doel:</i> Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>- door het creëren van nieuwe, potentiële pleistergebieden binnen het netwerk van natuurkerngebieden, met voldoende rust en met ondiep, visrijk water</p> <p>- door het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke pleisterplaatsen</p> <p><i>Motivering:</i> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Slobeend	↑	<p><i>Actueel:</i> Wintergemiddelden (2001/2002-2006/2007): 96-287 Wintermaxima (2001/2002-2006/2007):172-418</p> <p>waarvan 99%-100% in SBZ-V LSO</p> <p><i>Doel:</i> Behoud van het huidig populatieniveau berekend als seizoensgemiddelde over periode 2000/01 tot 2006/07.</p> <p>Dit vereist geen oppervlakte extra leefgebied. Met de realisatie van de doelen voor Kluut, Bruine kiekendief, Blauwborst, overwinterende watervogels en 'slikken en schorren' van</p>	↑	<p><i>Doel:</i> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>- door het creëren van nieuwe, potentiële overwinteringsgebieden binnen het netwerk van natuurkerngebieden met voldoende rust en een goede waterkwaliteit en veel waterplanten (en ongewervelden)</p> <p><i>Motivering:</i> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>

Soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Pijlstaart	↑	<p>de IHD-Z wordt ook voldaan aan de oppervlakte-eisen voor Slobeend.</p> <p><i>Motivering:</i> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort</p> <p><i>Actueel:</i> Seizoensgemiddelden (2000/01 – 2005/06) 135-57</p> <p>Seizoensmaxima (1986/87-1999/00) : 841155. Gemiddelde van seizoenmaxima: 250.</p> <p><i>Doel:</i> Seizoensmaxima 240-1150</p> <p><i>Motivering:</i> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort</p> <p>De inrichting van het SBZ-V zoals voorzien in het Strategisch plan van de Antwerpse Haven en de IHD-Z biedt voor deze soort het gewenste overwinteringsgebied.</p>	↑	<p><i>Doel:</i> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>- door het creëren van nieuwe, potentiële overwinteringsgebieden binnen het netwerk van natuurkerngebieden, met voldoende rust</p> <p><i>Motivering:</i> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Krakeend	↑	<p><i>Actueel:</i> Seizoensgemiddelden (2002/03 – 2006/07): 271-424</p> <p>Seizoensmaxima (1986/87-1999/00): 213-1046 in SBZ-V LSO. Gemiddeld van seizoenmaxima: 879 ex.</p> <p><i>Doel:</i> seizoenmaximum 600-1000</p> <p><i>Motivering:</i> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort</p> <p>De inrichting van het SBZ-V zoals voorzien in het Strategisch plan van de Antwerpse Haven en de IHD-Z biedt voor deze soort het gewenste overwinteringsgebied.</p>	↑	<p><i>Doel:</i> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>- door het creëren van nieuwe, potentiële overwinteringsgebieden binnen het netwerk van natuurkerngebieden, met ondiep, plantenrijk water met een voldoende goede waterkwaliteit en beperking van menselijke verstoring in zowel foerageer- als rustgebieden.</p> <p><i>Motivering:</i> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Kemphaan	↑	<p><i>Actueel:</i> Seizoensgemiddelden (1999/2000-2006/07): 0-10</p>	↑	<p><i>Doel:</i> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>- door het creëren van nieuwe, potentiële pleister- en</p>

Soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Kluut		<p>Seizoensmaxima (1986/87- 1999/00: 6-1400</p> <p><u>Doel:</u> 50 – 100 als seizoensgemiddelde <u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is zeer belangrijk voor deze soort</p> <p>De inrichting van het SBZ-V zoals voorzien in het Strategisch plan van de Antwerpse Haven en de IHD-Z biedt voor deze soort het gewenste pleistergebied.</p>		<p>overwintergebieden binnen het netwerk van natuurkerngebieden, met voldoende rust op de slaapplaatsen en voldoende permanent en nat grasland.</p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
	↑	<p><u>Actueel:</u> Seizoensgemiddelden (1999/00 – 2006/07): 132-324</p> <p>Seizoensmaxima (1986/87-1999/00): 187-1800²</p> <p><u>Doel:</u> : Seizoensgemiddelde van minimum 300.³</p> <p><u>Doel? Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort</p> <p>De inrichting van het SBZ-V zoals voorzien in het Strategisch plan van de Antwerpse Haven en de IHD-Z biedt voor deze soort het gewenste pleistergebied.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>- door het creëren van nieuwe, potentiële pleistergebieden met beperking van de (menselijke) verstoring</p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Goudplevier	↑	<p><u>Actueel:</u> Seizoensgemiddelden (1999/00-2006/07): 6-498 Seizoensmaxima (1986/87-1999//00): 35-2000</p> <p><u>Doel:</u> 500 (seizoensmaximum)</p> <p><u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is zeer belangrijk voor deze soort</p> <p>De inrichting van het SBZ-V zoals voorzien in het Strategisch plan van de Antwerpse Haven en de IHD-Z biedt voor deze soort het gewenste pleistergebied.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>– door het creëren van nieuwe, potentiële pleister- en overwinterings gebieden binnen het netwerk van natuurkerngebieden, met voldoende permanent grasland (opwaardering van minderwaardige graslanden door aangepast maai of graasbeheer en/of inrichting), voldoende nat en met beperking van verstoring</p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan</p>

¹ Gebaseerd op GIHD- doel en rekening houdende met doelen in SIHD en overige gebieden.

² Berekend op basis van de GIHD en rekening houdende met SIHD en overige gebieden.

³ Berekend op basis van de GIHD en rekening houdende met SIHD en overige gebieden.

Soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Grauwe gans	↑	<p><u>Actueel:</u> Seizoensgemiddelden (2003/04-2006/07): 2321-- 4692 Seizoensmaxima LO (1986/87 – 1999/00): 440 – 6732, Seizoensmaxima LO (1981/82-2011/12): 318-13772. Gemiddelde seizoenmaxima LO 1986/77 – 1999/00: 5866</p> <p><u>Doel:</u> 5563-8326 (seizoensmaximum) <u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort</p> <p>De inrichting van het SBZ-V zoals voorzien in het Strategisch plan van de Antwerpse Haven en de IHD-Z biedt voor deze soort het gewenste overwinteringsgebied.</p>	↑	<p>de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p> <p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>– door het creëren van nieuwe, potentiële overwinteringsgebieden en beperking van menselijke verstoring binnen het netwerk van natuurkerngebieden;</p> <p><u>Motivering.</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Smient	↑	<p><u>Actueel:</u> Wintergemiddelden (1995/1996-2006/2007): 2670-7668 Wintermaxima (1995/1996-2006/2007): 6823-15164</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van het huidig populatieniveau berekend over periode 1995/96 tot 2006/07</p> <p><u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is zeer belangrijk voor deze soort</p> <p>Dit vereist geen oppervlakte extra leefgebied. Met de realisatie van de doelen voor Kluut, Bruine kiekendief, Blauwborst, overwinterende watervogels en 'slikken en schorren' van de IHD-Z wordt ook voldaan aan de oppervlakte-eisen voor Smient.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p>- door het creëren van nieuwe, potentiële overwinteringsgebieden met voldoende permanent en kwaliteitsvol grasland (verhoging waterpeilen en aangepast beheer en/of inrichting) en beperking van (menselijke) verstoring binnen het netwerk van natuurkerngebieden</p> <p><u>Motivering.</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Kolgans	↑	<p><u>Actueel:</u> Wintergemiddelden (2001/2002-2006/2007):884-1646 Wintermaxima (2001/2002-2006/2007):2089-3946</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbetering van kwaliteit van het leefgebied door</p> <p>- creëren van nieuwe, potentiële overwinteringsgebieden binnen het netwerk van natuurkerngebieden</p>

Soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Blauwe kiekendief		<p><u>Doel:</u> Behoud van het huidig populatieniveau berekend over periode 2001/02 tot 2006/07,</p> <p><u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is zeer belangrijk voor deze soort</p> <p>Dit vereist geen oppervlakte extra leefgebied. Met de realisatie van de doelen voor Kluut, Bruine kiekendief, Blauwborst, overwinterende watervogels en 'slikken en schorren' van de IHD-Z wordt ook voldaan aan de oppervlakte-eisen voor Kolgans.</p>		<p>- beperking van (menselijke) verstoring</p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
	↑	<p><u>Actueel:</u> 1-10 (op basis van losse waarnemingen)</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van huidig gemiddeld populatie niveau</p> <p><u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is belangrijk voor deze soort</p> <p>Dit vereist geen oppervlakte extra leefgebied. Met de realisatie van de doelen voor Kluut, Bruine kiekendief, Blauwborst, overwinterende watervogels en 'slikken en schorren' van de IHD-Z wordt ook voldaan aan de oppervlakte-eisen voor Blauwe kiekendief.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> <u>Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied door</u></p> <p>- creëren van nieuwe, potentiële overwinteringsgebieden met de nodige rust op de slaapplekken binnen het netwerk van natuurkerngebieden</p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Kokmeeuw	↑	<p><u>Actueel:</u> 9400 - 22780</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van huidig populatie niveau</p> <p><u>Motivering:</u> het SBZ V BE2301336 is essentieel voor deze soort.</p> <p>Dit vereist geen oppervlakte extra leefgebied. Met de realisatie van de doelen voor Kluut, Bruine kiekendief, Blauwborst, overwinterende watervogels en 'slikken en schorren' van de IHD-Z wordt ook voldaan aan de oppervlakte-eisen voor Kokmeeuw.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> <u>Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied door voldoende rust op de slaapplekken te voorzien.</u></p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het MMHA.</p>
Waterrietzanger	↑	<p><u>Actueel:</u> sporadisch losse waarnemingen</p> <p><u>Doel:</u> Behoud tot uitbreiding van het huidig areaal aan geschikte moerasvegetaties.</p> <p><u>Motivering:</u> SBZ V BE2301336 is een prioritair gebied. Uitbreidingsmogelijkheden van het</p>	↑	<p><u>Doel:</u> <u>creëren van nieuwe, potentiële pleistergebieden</u></p> <p><u>Motivering:</u> Door de realisatie van de habitatdoelen zal de kwaliteit van het leefgebied voor deze soort verder toenemen. Deze worden bereikt door de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de vogelleefgebieden voorzien in het</p>

Soort	Populatie doelstellingen		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
<u>Vaatplanten:</u>		areaal doen zich binnen het SBZ-V LSO voor door de realisatie van de habitatdoelen. De natuurkerngebieden zullen geschikt doortrekhabitat vormen.		MMHA, met name zones met open moerasvegetatie met bereikbaar slik/open grond zijn belangrijk.
Groenknolorchis	↑	<p><u>Actueel:</u> 1300-3200 exemplaren (maximaal aantal exemplaren in 2010: 2541)</p> <p><u>Doel:</u> instandhouding van actuele populatie, uitbreiding van het aantal groeiplaatsen binnen natuurkerngebieden of permanente Ecologische Infrastructuur</p> <p><u>Motivering:</u> 99%-100% van Vlaamse populatie komt voor binnen SBZ-V LSO</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied</p> <p><u>Motivering:</u> Beschermen van de hydrologie van de standplaats (nu sterk klimaatsafhankelijk) en tegengaan van natuurlijke successie richting wilgen- en berkenstruweel en instandhouden van pionierssituaties op artificiële biotopen vergelijkbaar met vochtige duinvalleien binnen de Ecologische Infrastructuur van de Antwerpse Haven.</p>

Habitats

De voorkomende habitattypes worden opgesplitst in twee grote landschapstypes: het estuarium en de terrestrische wetlands.

Estuarium

Volgende habitattypes binnen estuaria van het Belgisch deel van het Schelde-estuarium komen voor in het SBZ-V 2301336:

- habitatype 1130: Estuaria
- habitatype 1310: Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia* spp. en andere zoutminnende soorten
- habitatype 1320: Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*)
- habitatype 1330: Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)

Voor een beschrijving van dit type, de knelpunten en de instandhoudingsdoelstellingen op systeemniveau (IHD-Z) wordt verwezen naar het hoofdstuk 8 van de IHD-Z.

<i>Estuarium</i>	<i>Oppervlakte doelstellingen</i>		<i>Kwaliteitsdoelstellingen</i>	
<i>Habitatype</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>
1130 Estuaria	↑	<p><u>Actueel:</u> 590 ha in SBZ-V BE 2301336 (waarvan 161 ha over een zeer smalle gordel waar het wel als habitat maar niet als broedgebied/overwinteringsgebied voor vogels kan functioneren) .</p> <p><u>Doel:</u> + 460 ha netto uitbreiding door aanleg van nieuwe estuariene getijdengebieden onder vorm van gebieden met een gecontroleerd gereduceerd getij (GGG) en onder vorm van ontpolderingen. Hierin zit ook de uitbreiding van 1310, 1320, 1330 vervat, zoals hieronder beschreven.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>De SBZ is essentieel voor de instandhouding van het habitatype in Vlaanderen.</p> <p>Het besliste geactualiseerde Sigmapijn voorziet in de creatie van 460 ha estuarium in de SBZ-V BE2301336. Zie hoofdstuk 8 van IHD-Z en Bijlage I (Synthesenota) en Bijlage VII (IHD-Z) van beslissing Vlaamse regering van 22 juli 2005.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Goede staat van instandhouding met betrekking tot ecologisch functioneren van het gehele estuarium met inbegrip van het pelagiaal/de vaargeul.</p> <p>Een goede chemische waterkwaliteit met hoge zuurstofconcentraties die in het estuarium niet lager zijn dan 5 mg/l in zomer en 6 mg/l in winter.</p> <p>Voldoende ruimte voor het estuariene processen met specifieke aandacht voor ondiep water, slik en schor.</p> <p>Geen verdere bevordering van de toename van de getijamplitude en – energie.</p> <p>Vermijden van storten van baggermateriaal of, indien niet mogelijk, het strategisch storten op een manier die zoveel mogelijk rekening houdt met de morfodynamiek van de rivier.</p> <p>Afname van de hoge zoetwaterafvoer tijdens piekdebieten.</p> <p>Verminderen van de toevoer van sediment vanuit de bovenlopen.</p> <p><u>Motivering:</u> zie algemene tekst estuarium. De bovenvermelde kwaliteitseisen zijn nodig voor het bereiken van een goede lokale staat van instandhouding.</p> <p>Om de populatiedoelstellingen voor de vissoorten te realiseren mag de zuurstofconcentratie in het estuarium zeker niet lager zijn dan 5 mg/l in zomer en 6 mg/l in winter.</p> <p>Om een goede diversiteit van benthos en vis (fint, bittervoorn, rivierprik) te garanderen is herstel van de waterkwaliteit nodig naar een toestand vergelijkbaar met deze in 1950.</p> <p>Voldoende oppervlakte aan ondiep water, slik en schor zijn essentieel voor het ecologisch functioneren, met name voor de biogeochemische processen (verwijderen nutriënten, aanleveren silicium...), de waterkwaliteit en het voedselweb.</p> <p>Goed ecologisch functioneren en een goede waterkwaliteit zijn essentieel om</p>

<i>Estuarium</i>	<i>Oppervlakte doelstellingen</i>		<i>Kwaliteitsdoelstellingen</i>	
	<i>Habitatype</i>	<i>doel</i> <i>Toelichting</i>	<i>doel</i> <i>Toelichting</i>	
1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> -soorten en andere zoutminnende planten	↑	<p><u>Actueel:</u> maximaal 0.6 ha 1310; 0,08 ha 1320.</p> <p><u>Doel:</u> Uitbreiding, oppervlakte moeilijk te kwantificeren. Deze uitbreiding zit vervat in de uitbreiding van habitatype 1130.</p> <p><u>Motivering:</u> Zie hfdst. 8 van de IHD-Z en Bijlage I (Synthesenota) en Bijlage VII (IHD-Z) van beslissing Vlaamse regering van 22 juli 2005.</p> <p>De SBZ is zeer belangrijk voor habitatype 1320 en belangrijk voor habitatype 1310 in Vlaanderen.</p> <p>Het besliste geactualiseerde Sigmoplan, voorziet in de ontwikkeling van dit habitatype binnen de SBZ-V 2301336. Binnen de voorziene estuariene natuurontwikkeling in het brakke deel van het estuarium zal op korte termijn 137 ha pionierschor tot ontwikkeling komen, waarvan een klein deel zal bestaan uit de habitatypes 1310 en 1320. Hoeveel juist is moeilijk in te schatten.</p>	↑	<p>geschikt leefgebied te creëren voor Europees te beschermen soorten (fint, bittervoorn, rivierprik, bruine kiekendief, roerdomp, lepelaar, blauwborst, overwinterende en doortrekkende vogels. .</p> <p><u>Doel:</u> Voldoende ruimte voor een natuurlijk dynamiek en hydromorfologische processen met successie van slik naar schor.</p> <p>Permanent goede water- en sedimentkwaliteit nastreven.</p> <p><u>Motivering:</u> De totale oppervlakte van beide habitatypes die zich binnen de estuariene herstelprojecten zal ontwikkelen is moeilijk te voorspellen, maar zal niet erg groot zijn. Voor beide types liggen de herstelprojecten namelijk aan de ondergrens van hun saliniteitsbehoeften. Ze zullen zich ontwikkelen in een complex met andere pioniervegetaties. Er moet voldoende ruimte zijn voor dynamische processen om het geheel aan pioniervegetaties op een duurzame manier in stand te houden. Dit betekent dat voor het geheel aan pioniersvegetatie wel een goede staat voor het oppervlaktecriterium (> 30 ha) als doel moet worden gesteld.</p>
En 1320 Schorren met slijkgrasvegetatie (<i>Spartinion maritimae</i>)				
1330 Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)	↑	<p><u>Actueel:</u> 43,6 ha. Deze oppervlakte zit vervat in de oppervlakte van habitatype 1130.</p> <p><u>Doel:</u> Uitbreiding, oppervlakte moeilijk te kwantificeren. Deze uitbreiding zit vervat in de uitbreiding van habitatype 1130</p> <p><u>Motivering:</u> Zie hfdst. 8 van IHD-Z en Bijlage I (Synthesenota) en Bijlage VII (IHD-Z) van beslissing Vlaamse regering van 22 juli 2005.</p> <p>De SBZ is essentieel voor het habitatype 1330 in Vlaanderen.</p> <p>Het besliste geactualiseerde Sigmoplan, voorziet in de ontwikkeling van dit habitatype:</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Behoud of creëren van voldoende ruimte voor dynamiek van erosie en sedimentatie met natuurlijke successie van slik naar schor.</p> <p>Permanent goede water- en sedimentkwaliteit nastreven.</p> <p><u>Motivering:</u> zie 1310 en 1320.</p> <p>Dit habitatype komt voor in een dynamisch evenwicht met andere estuariene vegetatietypes in de brakke zone van het estuarium. Een natuurlijke dynamiek in een voldoende groot gebied moeten er voor zorgen dat alle verschillende successiestadia aanwezig zijn.</p>

<i>Estuarium</i>	<i>Oppervlakte doelstellingen</i>		<i>Kwaliteitsdoelstellingen</i>	
<i>Habitatype</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>
		<ul style="list-style-type: none"> - vnl. binnen de SBZ-V BE2301336. - voor een klein deel in SBZ-H BE2300006. <p>Binnen de voorziene estuariene natuurontwikkeling van het geactualiseerde Sigmaplan in het brakke deel van het estuarium zal op korte termijn 110 ha brakke schorvegetaties tot ontwikkeling komen.</p> <p>In goed ontwikkelde brakwaterschorren zullen naast dit habitatype ook grote oppervlakten rietvegetaties voorkomen welke samen bijdragen aan het bereiken van een goede lokale staat van instandhouding van Europees te beschermen vogelsoorten (Bruine kiekendief, Blauwborst, Roerdomp en Woudaap).</p>		

Terrestrische wetlands

Volgende habitatype binnen terrestrische wetlands komt voor in het SBZ-V 2301336

- habitatype 1330: Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*), subtype binnendijkse zilte vegetaties

<i>Terrestrische wetlands</i>	<i>Oppervlakte doelstellingen</i>		<i>Kwaliteitsdoelstellingen</i>	
<i>Habitatype</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>
1330 Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>), subtype binnendijkse zilte vegetaties	↑	<p><i>Actueel:</i> 47,3 ha</p> <p><i>Doel:</i> behoud van de bestaande oppervlakte</p> <p><i>Motivering:</i> conform de G-IHD dient voldoende aandacht te gaan naar de bescherming en uitbreiding van dit binnendijks habitatype in de poldergebieden. Met het oog op het behoud van het huidig areaal is het essentieel dat bestaande oppervlakte aan kwalitatief hoogwaardig binnendijks zilt grasland behouden blijft.</p>	↑	<p><i>Doel:</i> Lokale goede staat van instandhouding van binnendijkse zilte vegetaties door creëren van zilte weiden in Nieuw arenbergpolder met een aangepaste abiotiek i.f.v. van zilte vegetaties met volgende kwaliteitseisen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hydrologie met brakke tot zoute saliniteit: het zoutgehalte is natuurlijk aanwezig afkomstig van zilte kwel - Goed ontwikkelde horizontale structuur (structuurvariatie grasmat, mozaïek van verschillende vegetatietypes met zoutplanten en tredplanten of open plekken voor kolonisatie) en voldoende microreliëf (pollen, trapgaten, zilte depressies)

<i>Terrestrische wetlands</i>	<i>Oppervlakte-doelstellingen</i>		<i>Kwaliteitsdoelstellingen</i>	
<i>Habitatype</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>doel</i>	<i>Toelichting</i>
				<p>- Goede vegetatiekarakteristiek met voldoende frequentie of bedekking van sleutelsoorten (Stomp kweldergras, Zilte rus, Melkkruid, Gewoon kweldergras, Zilte schijnspurrie, Bleek kweldergras, Zulte, Schorrezoutgras, Dunstaart). Overstromingen in winter en grotere begrazingsblokken bevorderen de uitwisseling van zaden. Instellen van optimale begrazingsdichtheid.</p> <p><i>Motivering:</i> Het natuurgebied 'Putten weiden' is het laatste goed ontwikkelde binnendijks zilt grasland in de regio. Het verdwijnen van dit gebied omwille van havenuitbreiding wordt opgevangen door de ontwikkeling van dezelfde habitatkwaliteit en -kwantiteit in Nieuw- en Oud Arenbergpolder. De bovenvermelde kwaliteitseisen zijn nodig voor het bereiken van een goede lokale staat van Instandhouding.</p>

Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

1) Realiseren van hoogwaardige natuurkerngebieden

Met het oog op zuinig ruimtegebruik en een duurzame cohabitatie van verschillende sectoren werd ihkv het Strategisch Planningsproces voor de Haven van Antwerpen gekozen voor een scheidingsmodel. Verweving van natuur met andere landgebruiksfuncties bleek immers geen duurzame optie omdat de haven blijft ontwikkelen (in- en uitbreiden) en landbouw intensiveert. Om een goede lokale staat van instandhouding te realiseren van de betrokken speciale beschermingszones werd daarom, geopteerd voor het creëren van nieuwe hoogwaardige natuurkerngebieden. Een belangrijk basisprincipe dat gehanteerd wordt is het realiseren van de tot doel gestelde natuurwaarden in hoogwaardige natuurkerngebieden. Dit zijn gebieden waar natuur de hoofdfunctie is. Hierbij wordt dus uitgegaan van een natuurkernbenadering waarbij wordt gestreefd naar clustering van natuurgebieden en naar invulling met hoogwaardige natuur. Enkel door de realisatie van grote aaneengesloten natuurgebieden kunnen versturende randeffecten tot een minimum herleid worden. Een doorgedreven inrichting en beheer (waterpeilbeheer, vegetatiebeheer, bestrijding exoten, predatorcontrole, bezoekersmanagement, ...) moet er vervolgens voor zorgen dat hoge natuurwaarden kunnen gerealiseerd worden binnen relatief beperkte oppervlaktes. Op die manier wordt als het ware de tot doel gestelde natuur (hoofzakelijk) geconcentreerd in bepaalde delen van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied. De potenties van deze natuurkerngebieden dienen maximaal te worden aangegrepen om aan de IHD van de betreffende speciale beschermingszones te beantwoorden.

Timing en Fasering

De Vlaamse Regering heeft met het MMHA, voor wat betreft Linkerscheldeoever, voorzien in enerzijds een groep van fase I-natuurkerngebieden die direct van start gaan, en anderzijds een groep fase II-natuurkerngebieden die in 2028 mogelijk start. Al deze natuurprojecten zijn volgens de passende beoordeling noodzakelijk om de goede lokale staat van instandhouding te kunnen halen. Toch heeft de Vlaamse Regering vanuit het principe van zuinig ruimtegebruik de mogelijkheid voorzien om te proberen de goede lokale staat van instandhouding te gaan halen binnen de fase I-natuurkerngebieden. Indien dat op een duurzame wijze lukt zal de Vlaamse Regering een initiatief (nieuwe RUP-procedure) nemen om de bestemming van de fase II natuurkerngebieden 'agrarisch gebied' met overdruk 'nabestemming natuurgebied' om te zetten naar 'agrarisch gebied'.

In de beslissing van de Vlaamse Regering van 22 juli 2011 "Ontwikkeling Haven van Antwerpen: Milderende en natuurcompenserende maatregelen die betrekking hebben op het maatschappelijk meest haalbaar alternatief (MMHA)" hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de doelstellingen voor en fasering van de natuurontwikkeling, zoals opgenomen in de nota inzake fasering en timing: "Voorstel tot gefaseerde realisatie van de natuurkernstructuur op de Linkerscheldeoever i.h.k.v. het MMHA". Deze milderende en natuurcompenserende maatregelen omvatten o.a. de proactieve, systematische realisatie van de bij het MMHA behorende natuurgebieden, en dus van de goede lokale staat van instandhouding. Door de goedkeuring van de fasering, werd tegelijk nogmaals bekrachtigd dat de goede lokale staat van instandhouding op een duurzame manier bereikt moet zijn binnen de planhorizon 2030.

In bovenvermeld faseringsvoorstel wordt de benodigde timing van de fase I-gebieden – de vóór 2028 te realiseren natuur – verder verfijnd om de meest prangende belemmeringen in de economische ontwikkeling weg te werken en de overgangsfase, waarin de compensatienoodzaak blijft dreigen, zo snel mogelijk af te ronden. De fasering houdt tegelijk maximaal rekening met de

overige elementen die in beschouwing genomen moeten worden zoals de landbouwgevoeligheid en efficiëntie van de realisatie van de natuurkerngebieden. Het GRUP vrijwaart ten slotte een gedeelte van de natuurkernstructuur, het fase II-gebied (= het westelijk deel van de Nieuw Arenbergpolder en de Muggenhoek), tot 2028 voor landbouw.

De natuurkerngebieden kunnen onderverdeeld worden in 2 types: estuariene natuurontwikkelingsgebieden (Sigmaplan) en terrestrische wetlands.

In estuariene natuurontwikkelingsgebieden (Sigmaplan)

Deze doelstellingen overlappen met de prioritaire doelstellingen opgenomen in het hoofdstuk 8 van de IHD-Z. In de estuariene natuurontwikkelingsgebieden wordt een aantal vogelleefgebieden gerealiseerd met hoge avifaunistische waarde, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen 'Rietschor' en 'Begraasd schor'. In Prosperpolder Noord en Doelpolder Noord en –Midden is de realisatie van een aaneengesloten complex van slikken en schorren van 460 ha vooropgesteld.

a) Inrichting van estuariene natuurontwikkelingsgebieden door ontpoldering en afgravingen

Bij ontpoldering verschuift een bestaande rivierdijk een eind landinwaarts, zodat een groter deel van de vallei onder de dagelijkse invloed van het getij komt. Er is in dit geval geen scheiding tussen rivier en overstromingsgebied. Bij het afgraven van buitendijkse (slib)storten komt eveneens een groter deel van de vallei onder invloed van het getij en vergroot de oppervlakte van het estuarium.

Ontpolderingen en afgravingen leveren extra komberging op en dragen bij aan het afzwakken van de (te) hoge tij-energie (energiedissipatie). Na inrichting van de ontpolderingsgebieden zal de estuariene natuur zich spontaan ontwikkelen onder invloed van de getijdynamiek van het estuarium. Hierbij ontstaan kreken, slikken en schorren met een mozaïek aan habitattypes. In het brakke deel van het estuarium herbergen deze gebieden de Europese habitattypes 1310, 1320 en 1330. De inrichting van ontpolderings-gebieden vergt de aanleg van een nieuwe rivierdijk, het afgraven en/of bressen van de bestaande rivierdijk, eventueel reliëfaanpassingen en voorbereidende werken waaronder het verwijderen of verplaatsen van aanwezige infrastructuur, kappen van aanplantingen...

b) Inrichting van estuariene natuurontwikkelingsgebieden in gecontroleerde overstromingsgebieden met gecontroleerd gereduceerd getij (GGG)

Door een slimme constructie van in- en uitwateringssluizen kan een gecontroleerd gereduceerd getij ingesteld worden, waarbij de getijcyclus van het estuarium, met springtij en doortij, maar met verminderde amplitude, kan worden benaderd in laaggelegen polders. Dergelijke, regelbare verminderde tij-amplitude zorgt er samen met een doordachte afgraving/ophoging van het terrein voor dat bepaalde, iets hoger gelegen zones onbedreigd als broedzones kunnen functioneren.

Terzelfdertijd kan buiten het broedseizoen voldoende dynamiek in het gebied worden gebracht om een toestand met voldoende pionierssituaties te bestendigen.

Na inrichting van deze overstromingsgebieden zal de estuariene natuur zich spontaan ontwikkelen onder invloed van de aangepaste getijdynamiek. Hierbij ontstaan kreken, slikken en schorren met een mozaïek aan habitattypes. In het brakke deel van het estuarium herbergen deze gebieden de Europese habitattypes 1310, 1320 en 1330.

In de te ontwikkelen terrestrische wetlands

Inrichting van aaneengesloten binnendijkse moeras- en graslandcomplexen

Met het oog op het behalen van doelen voor broedvogels en doortrekkende en overwinterende watervogels worden aanvullend op de hierboven vermelde estuariene natuurkerngebieden aaneengesloten binnendijkse moeras- en graslandcomplexen gerealiseerd. Hierbij worden een aantal vogelleefgebieden gerealiseerd met hoge avifaunistische waarde, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen volgende groepen van leefgebieden voor vogelsoorten van “Plas en Oever”, “Riet en water”, “Zoete weiden” en “Zilte weiden” (Atlantische schorren – 1330, subtype binnendijks zilte vegetaties). In Prosperpolder Zuid en Nieuw Arenbergpolder wordt een aaneengesloten complex van leefgebied voor soorten van “Plas en oever” en “Zilte weiden” gerealiseerd van 331ha. In Oud Arenbergpolder is een aaneengesloten complex van “Plas en Oever”, “Riet en water” en “Zoete weiden” in ontwikkeling (Putten West, Zoetwaterkreek en Drijdijk) van 130ha. In de omgeving van Kallo is in functie van rietvogels een aaneengesloten complex van “Riet en Water” in ontwikkeling (Rietveld Kallo en Groot rietveld) van 132ha. Langs de Grote geule in Kieldrecht wordt een aaneengesloten complex van “Plas en Over”, “Riet en Water” en “Zoete weiden” gerealiseerd van 100ha.

Een uiterst belangrijke voorwaarde om de doelen in deze wetlands te realiseren is een aangepast waterpeilbeheer. In nagenoeg alle wetlandgebieden is vernatting voorzien die moet leiden tot verhoogde grond- en oppervlaktewaterpeilen en een aangepaste grondwaterdynamiek.

In de moerasgebieden moet het (grond)water langdurig boven maaiveld staan en niet of slechts zeer ondiep wegzakken in zomer en herfst. Daarmee moet bij de initiële inrichting rekening worden gehouden. Vervolgens is het belangrijk om door middel van een geschikt waterpeilbeheer de nodige vernatting te bereiken.

In natte graslandcomplexen moet het gemiddeld hoogste grondwaterpeil het maaiveld benaderen en afhankelijk van het na te streven graslandtype tijdens het groeiseizoen wegzakken tot maximaal 0.25 m onder maaiveld. In de polders zal het peilbeheer met behulp van al dan niet regelbare stuwen op de afwateringsgrachten worden geregeld en zal een natuurlijk peilverloop worden ingesteld (hoge peilen in de winter, lagere peilen in de zomer). In de meeste wetlands zal een aangepast waterpeilbeheer gerealiseerd worden door een combinatie van maaiveldverlaging en verhoging van het waterpeil.

2) Opmaak soortenbeschermingsprogramma in functie van de instandhouding van Groenknol-orchis

Gezien 99%-100% van de Vlaamse populatie van Groenknolorchis voorkomt binnen SBZ-V “Schorren en polders van de Benedenschelde” is dit SBZ essentieel voor het ombuigen van de ongunstige staat van instandhouding. Instandhouding van de actuele populatie door verbetering van de kwaliteit van het leefgebied via aangepast beheer worden vooropgesteld, samen met de ontwikkeling van één of meerdere nieuwe standplaatsen binnen de Ecologische Infrastructuur van de Antwerpse Haven.

Een geschikt beheer houdt op hoofdlijnen in dat de natuurlijke successie richting wilgen- en berkenstruweel wordt tegengegaan en dat de hydrologie van de bestaande standplaats ongewijzigd blijft. De bestaande standplaats is gelegen in het zeer dynamische havengebied. Met het oog op het beperken van het risico op lokaal uitsterven bij een onverwachte gebeurtenis, wordt daarom de ontwikkeling van één of meerdere nieuwe standplaatsen (hydrologisch onafhankelijk zijn van de huidige standplaats) vooropgesteld. Een gebiedsgericht soorten-

beschermingsprogramma voor groenknolorchis binnen de haven van Antwerpen wordt hiervoor opgemaakt maar de omvang van de potenties is momenteel nog onbekend.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van houdende definitieve vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE 2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde'.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE